

گەڭ قار كەلگەن ژمار 4

ناوەرەك

ئەزمۇون، ئەخەنە و لەكەكەنەنەو، گەتوگە: مەلە فە "ئەحلام مەنسۇر"
(گەنەكان لە يەكەم ئۆي ئاپەنەو دەستپە لەدەدەن، وریا بن لە
پیاویتی دەكەون، ئۆوێ بەستەزمان بەناز كەوتوون، لە حەسرەتی
ماچەك وە خەریكە گیان لەدەست دەدەن، ئۆوێ مەن، بووكەشووشە
قوۋمیشكراوەكان بەووح، مەشك و گیان، ناخوۋنەنەو، مەشكەن،
ئۆواران دەكەنە ناو كولانەكانیانەو، خەون بە ئۆتەمبەل و
خانووۋە دەبین، هەر خەریكە چەنەبازیین، گوۋیان ئابكەشن و
وریان بەكەنەو، كەسیان لەیلا قاسم ناسن.) گەرەوێ چاوەكانی
ئەم "ئەحلام مەنسۇر"

- چەن "ئەحلام مەنسۇر" مەناسی؟ / ئازاد حەمەشەریف

- جورئەتی یاخیوون لە نەرم زائەكان و لە جاوۋانیدەكانی
زەربەن / زەحوسەن

- ئەحلام مەنسۇر: دەنگی بەراوۋەزخراوۋەكان / ئۆیووب كەریمی

- تەكەایی پیتەكانی دەقەك بە باایی ئەحلام / گەران سەمەد

- لە نەوان داھەنان و كورتبیینیدا؛ نەگاری ئەحلام مەنسۇر بە وشە/
سەنگەرزەری

- نەوایی ئۆستا نەوایی ئایفەن، كەوانتەر، ما و ماشەنی بەرز و
زەن، نەك نەوایی دەقەكی باا و خاوەن كەسایەتی / گەتوگە لەگە:
سەمەكە مەمەد. سەزدانی: سەران مەمەدە سوورە

چەرەك: مەلە فە چەرەكی چەرەكەنوسانی باكووری كوردستان.

- دوودلیا دلەكی / حەسەنە مەتە

- خەریبەك لە گوندە مە / جوانمەرد

- شەر / مەمەد رەناهی

- تا / مەمەد دجلە

- پرچا وه ندا بووی/ مه مه د سارمان

- فره نگ کی مه لهف (کوردی ژوووو و کوردی نه وه ندیی)/
ناماده کردنی/ خلیل سه لیم

- گانه وو و شتی تریش/ هشد مه حمود

- گانه وه و شتی تریش (خو ننده وهی جیر کی گه انه وه و شتی تریش)/
ساران محم مد سوور

شیعر

- .../ فرووزان بابایی نژاد

- (دیاری باو کم) - بابیزوو دت/ هژار حوسن

- دب نه ئستا له لای خودا.. کاتژمهر چ ند ب؟ ب کاتی کو؟/
سردار حیدر (ننه)

- فیوز/ کاوان عه بدول ه حمان

شان

- دبارری زیان کانی تووتن/ چخف، له ئینگلیزیه وه: ئژین
یاجان

- جی، له کو؟/ ساموئل بکت، له ئینگلیزیه وه: ائین کامران

سینه ما

- دایک/ حوسن، ن

- باد وری، وک فم کی هونری باا له نهو سینا مادا، له بارری
فیلمی ئانا فرانک/ خند حیدر

شه کاری

- خه برتریت له گه ئسکی ندی بازوو/ کستیکا براداتان، له
ئینگلیزیه وه: نه بزرسمد

- ژنه کانی کلیمت، استه قینه و له سهر کا نفاس/ کین حنسنه کت، له
ئینگلیزیه وه: شاه او عه بدول

کاریگەری میدیا لە سەر توندوتیژی ... کرمانج فەتاح

هەمیشە ئاگەیانندن بەشەکی گەرنگ بوو، لەگەڵیانندی سەرچەم ئێو بابەت و زانیاری پەرورددی و هەشیاریانی کە لەلایەن کەسانی شارەزا و پسپەرەو پەشکەش دەکەت کە رەهی هەیی لەسەرپەش خستنی خەزانی کوردی و بەتایبەت گەیانندن ئێو بەندە ما گەرنگانە کە خەزانی پتەودەکات زەرچارلەرگەیی دراما یان نمایشی شانەیی یاخود لەگەڵ گەرانەو ئێم دەکات .

بەسەم بەداخووە بەهەی زوو گێشتن بەشەوێکی زەر ئاسان بەتەکنەلۆژیای سەردەم وای کردوو تاکێ کورد هەڵەکی دیاری کراوی نەبەت بە گێشتن بەو تەکنەلۆژیای، بەتایبەتی سەتەلایت و ئێنتەرنەت و مەبایل و ئامەرکانی دەنگ و رەنگ، وای کردوو کە سنوورە کەمەبەتەرکانی نەو کەمەگە نەهەت بەتایبەتی .

لەرۆی نیشاندانی ئێو بابەتانی راستەوخو کاریگەری هەیی لە سەر تاکێ خەزانی کوردی ئێمەش زەر جار لە خواستی تاک دەردەچەت و دەچەت چوارچەوێ حەزو خوەیا و ئەفسانەیی خەیاڵی ئێمەش پەنەرەکی بەهەز بە گەورە کردن و بەاوکردنەوێ ئێمە توندوتیژی زەر جار ئافەت لەگەڵ پیاو یا خود کچەک لەکە کورەک جا دەبەت هەیی لادانی کەمەبەتەر و فراوان بوونی کەش و گەفتە کەمەبەتەر تیەکان کە بە داخووە رەزانە گویبەستی کوشتن و خەخنەندن و سووتانی کەسەکان دەبین ئێمەش زەر جار کەمەلگا بەر و ئاقارەکی زەر خراپ دەبات. بە داخووە لاسایکردنەوێ کەسانی نمایش کەر دەبەت قوربانی تەکنەلۆژیای سەردەم .

چارەسەر گەرانەوێ، بەسەرتای ئاشنا بوون بە تەکنەلۆژیای، واتا ئێبەت تاک ئاشناپەکی تەواوی هەبەت بەو پەشکەوتن، ئێو کات بەشەوێکی راست بەکاربەندن، خواستی تاک ئێبەت لەرۆی زانیەو لە فەرەهەنگی تەقلیدیەو بەبەت بە خواستی زانیەو

روانگه‌ی عقله‌وو، واتا هه‌میشه‌ها تن به‌ ن‌قل کارسات ئه‌خولقه‌ن‌ت، به‌ به‌راورد که به‌شه‌وو یه‌کی دروست به‌کاری به‌نی، کوردیش له‌ زه‌ر لاینه‌وو شته‌کانی به‌ نه‌قه‌وو په‌گه‌یشه‌وو، له‌وه‌ی به‌عه‌قله‌وو.

کرمانج فه‌تاح

یه‌که‌مین کته‌بی وه‌شا ن‌خا نه‌ی به‌بانه‌ به‌اوده‌به‌ته‌وو

«باران به‌سه‌ر که‌گه‌ دووره‌کاندا ده‌بارته‌»، یه‌که‌مین کته‌بی وه‌شان‌خا نه‌ی به‌بانه‌یه‌، که‌ هه‌به‌ژارد یه‌که‌ له‌ شیعره‌کانی وه‌دیعه‌ سه‌عاده‌ و له‌ عه‌ره‌به‌یه‌وو به‌یار مه‌مه‌د تاهیر کردوو یه‌ به‌ کوردی.

وه‌دیعه‌ سه‌عاده‌ شاعیره‌کی لوبنانیه‌. ۶-ی جوولای سا‌ی ۱۹۴۸ له‌ گونده‌که‌ له‌ باکووری لوبنان له‌ دایک بووه‌، ناوی شه‌بتینه‌. گونده‌که‌، وه‌که‌ زه‌ر گونده‌ی دی، به‌ ته‌واوه‌ته‌ی له‌ناو سه‌روشته‌دایه‌. خه‌ی ده‌ته‌ته‌، له‌ مه‌ته‌که‌دا له‌ دایک بووم، سه‌قفه‌که‌ی و ئه‌ره‌زه‌که‌ی گه‌ بووه‌. یان ده‌ته‌ته‌، سه‌روشت یه‌که‌که‌ بووه‌ له‌ ئه‌ندامانی خه‌زانه‌که‌مان. له‌ که‌ی ئه‌زموونی شیعری وه‌دیعه‌ سه‌عاده‌دا به‌ ئاشکرا ئه‌م ئاوه‌ته‌بوونه‌ی سه‌روشت و مه‌ره‌فه‌ ده‌بیننه‌وو.

یه‌که‌که‌ی دی له‌و ته‌مه‌یا نه‌ی له‌ شیعری وه‌دیعه‌ سه‌عاده‌دا به‌ری ده‌که‌وه‌ین، مه‌رگه‌. ئه‌مه‌شه‌چیره‌کی خه‌ی هه‌یه‌: ته‌مه‌نی وه‌دیعه‌ ۱۴-سا‌مان ده‌ته‌، کاته‌که‌ له‌ خوه‌ندنه‌گه‌ ده‌گه‌ته‌ته‌وو و گو‌ی له‌ مامی ده‌ته‌: “وه‌دیعه‌... وه‌دیعه‌... باوکه‌ سووتا، باوکه‌ مه‌رد.”

ده‌ته‌ته‌، که‌ باوکه‌مه‌ بینی، له‌سه‌ر فه‌نه‌فه‌که‌ دانیشه‌بووه‌، یه‌که‌ په‌یکه‌ری گه‌وره‌ بووه‌ له‌ خه‌ه‌ه‌وو. دواتریش ج‌نگی ناوخه‌ی لوبنان و مه‌رگی زیاتر و زیاتر. مه‌رگ ئاوها هاته‌وه‌ته‌ ناو ئه‌م ئه‌زموونه‌وو.

له‌ سه‌ره‌تادا وا په‌ ده‌چه‌ته‌ به‌ په‌ره‌شه‌یه‌کی زه‌ره‌وو ده‌سته‌ی دا به‌ته‌ نووسینی شیعره‌، ئه‌نگه‌ هه‌شته‌ ئه‌و په‌ره‌شه‌یه‌ مه‌ته‌، به‌مه‌م په‌ ده‌چه‌ته‌ له‌ سه‌ره‌تادا لای وه‌دیعه‌ هیوا یه‌که‌ هه‌بووه‌ته‌، که‌ ئه‌م شیعرا نه‌ شته‌که‌ له‌

دنيا ده گڼن، بېلگه م نستا...

وېرگې سېبارت بې کتېبې «باران بېسېر کڼگې دوورېکاندا ده بارېت»
دېت: "نام وېت لېرېدا بکېوم وې ناو نېو باسې کې وېرگېانې
شېر کارکې سېختې يان هېر قسېکې لېم با بېتې. تېنېا دېم وېت
بېم نېم کتېبې بېکېم کارې وېرگېانې منې، پېش هېموو شتېکېش
گرنگېکې شېسې بې خېم هېې، هېر بېې کړدووم. کتېبېکې
هېېژاردېکې لې کې بېرھېمېکانې وېدېع سېعادې، شېرې درېژ و
شېرې زېر کورتيشې تېدايې، بېلگه م بې گشتې نېزمونېکانې کې تاييې
وېدېع سېعادې لې خې گرتووې."

«باران بېسېر کڼگې دوورېکاندا ده بارېت» لې ماوې داها توودا لې
دووتوې ۱۳۰ لاپېېدا و بې نرخی سې هېزار دېنار چاپ و بېاو
دې بېتېوې.

مەترسییه کانی سەربەینی ئاژە لەبەرچاوی منداڵان ... رەزا شوان

لەگەڵ بوونی مەرگدا، ئاژە و پەلەو ریش هەبوونە. لەگەڵ سەرهەدانی شارستانیشدا، ئاژە و پەلەو پەگە و گەنگیەکی تایبەتیان لە ژبانی مەرگدا هەبوو. گەشتی ئاژە و پەلەو و بەرووبووم و سوودکانیان، سەرچاوەیەکی سەرکی خەراک و بێژووی مەرگ بوونە. تا ئێمەش مەرگ قەرزاری سوودکانی ئاژە و پەلەو وەرنەوانەش مە و بزنی و گە و مانگە و وەخە بەرزە و مەریشک و عەلەشیش و قاز و مراوی.

لە کوردستان و لە وەتانی ئیسلامیدا، هەموو ساڵێک رەژەکی یا چەند رەژەکی بەر لە چەژنی قەوربان، وەکو سونەتێکی ئایینی و داب و نەڕیتێکی باو، خەڵکی بە تایبەتیش دەوێتە ئەوەی خەڵکەکان، بەران و جوانەگە دەکەنە قەوربانی و لە ماڵان سەریان دەبن و گەشتەکانیان دەکەنە خەری و بەسەر هەژاراندا دا بەشی دەکەن. لە رووی کەمەکانی تی و مەرییە و ئێمە کارێکی باش، کە ئاوە لە خەزانانی هەژار و نەبوو دەدرێتەو.

لە بەهارانیشدا، کە بەرخ پەدەگات و وەزە هات و سەیرانە، خەڵکی دەستە لە ماڵان بەرخ سەردەبن و گەشتە ناسکەکی بەسەیران دەبن و دەبەرژەن. هەژارانیش هەناسە هەندەکەشن و زەقە چاویان دەت.

ئەوێ ئێمە لەم نووسینەدا مەبەستمانە و کەریەکی باسە کەمانە، سەربەینی ئێمە قەوربانی و بەرخانەیی کە لەبەرچاوی منداڵاندا سەریان دەبن، بە ئەوێ کە سەربەکان ئێمە بزەن، کە سەربەینی ئاژە لەبەرچاوی منداڵان، چ زیانێکی خراپ و کارتەکردنێکی نەڕەنی دەروونی ترسناک و مەترسیدار بە منداڵانی بچووک دەگەن.

بەرخ ئاژەکی مەیی رووخسار جوانە و شیرینە. نزیکە لە جیهانی پاکی منداڵانەو. بە تایبەتی منداڵان خەشیان دەو. لە کوردەواریدا دایکان ساواکانیان بە بەرخ دەشەوێن و پێان دەدەن (بەرخەلە کەم) بەرخ کراوە بە پەلەوانی بە دایان چیرەک و هەنراوی خەش بە منداڵان، چیرەکنووس و هەنراوە نووسی کوردمان نییە کە بەسەر بەرخدا هەڵیان نەداوەت، چونکە زەر خەشەوێست و ئاشنایە بە

سربېږنی ئو بېرخی بېنی. هـموو گیانی کـوتـه لـرزین و رـنگـی زـرد هـڅـگـه و هـاوارۍ کـرد ئـو چـیت کـرد؟ پـشی وـتم باوک خـوښـځـځ و زـر دـځـځـځ. چـنـد هـو شـمـان لـگـځـځـی دا لـ گـشـتی ئـو بـرخی نـخـوارد

منیش بـ هـاوـځـځـم وـت: هـاوسـرکـت هـڅـځـتی، چـونکـ لـ وـلـاتی نـروـیج، ئـاځـ و پـلـلـوړ لـ بـرچاوی منـداځـان سـرنا بـن. ئـو وـی سـرپـځـیش بکات تووشی لـپـځـینـو و سزایـکی قورس دـبـت. لـ کـوشـتارگـا فـرمـیـکـانیشدا، پـش سـر بـین بـ تـزووی کار بایـی ئـاځـځـکان بـهـش دـکـن. مـیدیا کـانیشیان دیمـنی سـر بـین پـشان نادـن.

بـ داخـو هـنـد لـ وـلـان، بـ شـوـیـکی زـر دـنـدانـ ئـاځـځ دـکوژن و سـرد بـن. بـ نمـوونـ لـ زـر شوـنی وـلـاتی (چین) دا، لـ بـرچاوی گـوړ و منـداځـان، پـش سـر بـین زـر بـ قایمی و دـځـځـقـانـ و بـ بـز بـیانـ کـوتـکـک دـکـشـن بـ مـشکـی ئـاځـځـکـکانـدا و گـځـځـیان دـکـن، پـش ئـو وـی سـریشیان بـن، قـاچ و دـسـتـکـانـیان دـبـن و و دـسـت بـ کـو و کـردنـیان دـکـن، ئـاځـځـکـانیش دـبـا بـنن یا دـبـځـځـنن و لـځـځـفـکـک دـکـن. نازانم خـاوـنی چ ویزدانـکی مردوون و چ دـځـځـکی رـقیان هـیـ. کـ بـم شـو و قـز وـن و نامـر بـیان رـفتار لـگـځـځ ئـاځـځ دا دـکـن؟!

ئیسپانیاش ک یـکـکـ لـ وـلـانی ئـوړوپا، تا ئـمـش وـرزشی (زربازی گا) یـکـکـ لـ وـرزش باو کـانـیان. ساځـان بـ بـرچاوی هـزاران کـس و، بـ ناوی زربازی گا، چـن دـځـځـقـانـ و دـنـدانـ، ئـشکـنج و ئازاری گاگان دـدـن و شیر و رم لـ جـسـتی ئـو گایـ بـسـزمانـ دـچـځـځـنن و دـیان کـوژن و رایان دـکـشـن. کـوشـتار کـانیشیان بـ پا بـوان دـزانن و دـسـتـخـشیان لـدـکـن و چـپـیان بـ لـدـدـن. خـلـاتی ئـنجامـدانی ئـم تاوانانـیان پـد بـخـش!

بـ ناو لـ زـربـی وـلـانیشدا (کـمـمـی بـز یی بـ ئـاځـځ) دا هـیـ. کوان ئـم کـمـمـانـ بـ بـدـنگ و بـ هـڅـو یـستن و نا بـزایی دـرنا بـن؟ بـ داوا لـ ئیسپانیا ناکـن، کـ ئـم وـرزش بـ مانایـ، قـد غـبـکـن.

پسپـران و پزیشکانی دـروونی و شار بـزایی بـواری پـروـردی منـداځـان، هـشـیاری دـدـن کـ نابـت ئـاځـځ و پـلـلـوړ لـ بـرچاوی منـداځـان سـر بـبـن، چـونکـ ئـم دیمـنـ تووشی شـک و ئازاراری دـروونیان دـکات و گـلی دـخی نا تـندروستی لـدـکـو و تـو. چـنـد رـځـکـمان ماو بـ جـځـنی قوربان و بـ سـر بـینی قوربانـی. بـیـ

بہ پوہیستمان زانی کہ زہر بہ کورتی باس لہ ہند لہ مہترسی و لہ
زیانہکانی سہربہینی ناژ لہ بہرچاوی منداہان بکہین، بہ ئوہی
باوکان لہ بہرچاوی منداہان کانیاں ناژہی قوربانی سہرنہہن.
کارتہکردنی دہروونی نہرہنی منداہان کانیاں لہ بہرچاوبگرن:

۱۔ منداہان تووشی شہک و سہدمہیہکی دہروونی دہت، لہوانہیہ ئو
دیمہنہ ترسناکہ کاریگہریہکی خراپہ تہبکات و بہتہ نہخشی و بہ
گرہیہکی دہروونی و لہ داہاتوودا رہنگدانہوہیہکی خراپی لہ
ہہسوکہوتی بہت و بہ درہزایی زیاہی پوہی بناہہت.

۲۔ لہوانہیہ تووشی فہیای خوہن بہت و دیمہنی سہربہین و خوہنہشتنی
ناژہ بہتہ ہہی خہونی ترسناک و ہاواربکات و لہ خہ و راچہنہ و
تووشی خہوزہان بہت.

۳۔ گرژی و توندوتیژی دہروونی لہدکہوتہوہ، لہوانہشہ بہتہ
منداہانکی شہخوار.

۴۔ زہر جار کہنترہی خہی پہناکرت و بہہہ ویست میز بہ خہیدا
دہکات.

۵۔ لہوانہیہ بہ درہژی زیاہی رقی لہ و ناژہ سہربہہ بہتہوہ کہ
بہرخہکہی لہ بہرچاوی سہربہی و خوہنی پڑان و کہوہی کرد و گہشتہکہی
پارچہ پارچہ کرد، ئو کہسہ باوکی بہت یا کہسہکی تربہت.

۶۔ لہوانہیہ گہشتی ناژہی لہ بہرچاوی بکہوت و بہ دہژی زیاہی گہشتی
ناژہ نہخوات.

۷۔ منداہان چاولکہری گہورہکانہ، دہشی و بہ دووری مہزانن کہ
منداہانک لاسایی سہربہ بکاتہوہ و چہقہیہکی تیژ ہہبگرت و بیخاتہ
سہر ملی ہاوہہیہکی بچووی و زیانہکی کوشندہی پہبگہیہنہت،
لہوانہشہ کہتایی بہ زیاہی بہہنہت، بہ ئوہی کہ بزانت و ہہست
بہوہ بکات کہ چ فہرتہنہیہکی مہترسیداری لہدکہوتہوہ.

۸۔ بہجگہ لہ و مہترسیانہ، سہربہینی ناژہ لہ بہرچاوی منداہان،
چہندین نہخشی دہروونی و دہخی نہخواراوی تری لہدکہوتہوہ، کہ
کردانہوہیان لہ زیاہی ئہمہہ و لہ داہاتوویان دہت.

باوکان و دایکانی خہشہویست، ئو مہترسیانہی سہرہوہ لہ بہرچاوی
بگرن، زیاہ و تہندروستی منداہانکانتان بہلاوہ گرنگ بہت.. ئوہ
نہکہن کہ لہ بہرچاوی منداہانکانتان ناژہہ و پہلہوہر سہربہہن،
مہہلن منداہانکانتان ئہم دیمہنہ تراژیدیانہ ببین.

لہ دواہی تہمہنی دہ ساہانہوہ، دہتوانن بہ شہوہیہکی لہژہکی و
زانستیانہ و قہناغ بہ قہناغ باسی ناژہہ و پہلہوہر سہربہین و
قوربانیاں بہ بکہن.

لەم روووشەو ئاستى ھەشیارى و رەشنبىرى داىكان و باوكان رەیان
ھەيە.

رەزا شوان

نەروىج: ٣ى/ئاوگوست/ ٢٠١٨